

Nizozemská literatura nejen pro děti a mládež v českém překladu

Autor: PhDr. Eva Brázdová Toufarová

Číslo: roč. 3, č. 3/2017

Rubrika: Pře(d)kládáme

Klíčová slova:

literatura pro děti a mládež, dětské čtenářství, překladová literatura, světová dětská literatura, nizozemská literatura, nederlandistika, nizozemština, Nizozemci, Vlámové

Příspěvek se zabývá recepcí nizozemsky psané literatury v českém prostředí. Zaměřuje se zejména na překladovou produkci ve 20. a 21. století, seznamuje s nejvýznamnějšími překladateli a díly. Je zřejmé, že překlady z nizozemštiny odrážejí aktuální vývoj na nizozemském literárním poli.

Úvod

Pro malé jazyky, k nimž řadíme i nizozemštinu, má literární překlad naprosto zásadní význam; díky němu se čtenář může seznámit s tím, co by mu jinak – četl-li by díla pouze v jazyce originálu, jejíž ovládá – zůstalo skryto. „Překlad napomáhá k utváření obrazu, který si určitá kultura udělá o literární tvorbě jiné země. Jeden jediný překlad často charakterizuje celou tvorbu daného autora, někdy dokonce celou literaturu dané doby.“[1] Malé jazyky musí častokrát za překlady do ostatních jazyků více bojovat a překladatelé na nich pracující musí i lépe vážit, co má být přeloženo, což – zdá se – vede k tomu, že výběr překládaných literárních děl z malých jazyků se někdy může jevit jako kvalitnější.[2] Překlady z nizozemštiny jsou v českém prostředí oficiálně poměrně přesně zmapovány pro období 1890 až 1993.[3] O zmapování překladů od roku 1993 do současnosti se pokoušeli již mnozí, vždy se však nakonec jednalo spíše o pokusy dílčí, neúplné či namátkové.

Překladatelé z nizozemštiny

Jedním z požadavků na překlad je rychlost jeho zhotovení. Není tedy neobvyklé, že jednoho autora překládá více překladatelů, což se může projevit na kvalitě překladu. U malých jazyků je však situace jiná. Počet překladatelů z nizozemštiny je ve srovnání s velkými jazyky výrazně omezen. Výhodou je, že si každý z překladatelů může vybrat svého autora a toho pak obvykle překládá jen on.[4] „V případech, že je žijící autor tak brzo a často překládán, hraje nezřídka důležitou roli přátelství mezi ním a překladatelem. [...] Takové přátelství, nebo alespoň živoucí kontakt mezi spisovatelem a jeho překladatelem působí velmi inspirativně a je – od 20. let tohoto století [20. stol.] – skoro pravidlem.“[5]

A tak je v českých překladech nizozemské literatury spjato jméno Veroniky ter Harmsel Havlíkové neodmyslitelně s díly [Arnona Grunberga](#), [Harryho Mulische](#) či [Joosta Zwagermanna](#). U Jany Pellarové je v její překladatelské práci patrná určitá afinita s jižním Nizozemím, a ačkoli má na svém kontě více překladů nizozemských než vlámských autorů, přesto i tato díla mají často určitou souvislost s vlámským prostředím. V tomto případě se navíc jedná o překladatelku, která pravidelně překládá díla písičích žen (např. Tessa de Looová, Annelies Verbekeová, Tonke Dragtová, Kristien Hemme-Rechtsová). V posledních letech se na poli literárního překladu prosadila také Magda de Bruin-Hüblová, kterou si čtenáři spojují mj. s díly nizozemské autorky [Margriet de Moorové](#). Kromě již uvedených překladatelek se literárním překladům věnují také Petra Schürová (historická témata, detektivní příběhy), Jitka Růžičková (dětská literatura), Jiřina Holeňová (Toon Tellegen), Ruben

Pellar (Leon de Winter), Jaroslava Znamenaná (dětská literatura) či Jana Broekman-Minářová (dětská literatura). Ve většině případů se jedná o bývalé studenty nestorky české nederlandistiky a významné překladatelky **Olgy Krijtové** (1931–2013), která do češtiny přeložila přes dvě stě nizozemsky psaných děl a patří tím tak mezi nejplodnější a výběrem překládaných děl mezi nejvšestrannější překladatele z nizozemštiny. Z nastupující generace pak jmenujme alespoň Lenku Křestánovou, Martinu Loučkovou, Martu Kosteleckou, Lenku Řehovou či Adélu Elbelovou.

Olga Krijtova (autor: Jesse Ultzen)

Co se z nizozemštiny překládá?

Na úplném počátku překladů z nizozemštiny stojí „obdiv k Belgičanům, kteří se dokázali v roce 1830 osvobodit od Nizozemců, a rovněž k Vlámům, kteří urputně bojovali za zrovnoprávnění vlastního mateřského jazyka, problém, který byl Čechům velmi blízký.“[6] Do roku 1989 se tak ve velké míře překládaly historické romány (např. H. Conscience, J. Fabricius), což je podle Krijtové dáno „politickou minulostí, dlouhodobým bojem za národní jazyk a bojem za národní sebeurčení“[7]. Velké popularitě se ve stejné době těšily rovněž biografie významných osobností (např. T. de Vries) a vesnický román (A. Coolen, E. Claes, F. Timmermans, S. Streuvels). I v současnosti patří uvedené žánry mezi často překládané (např. A. Japin *Nádherná vada*, T. de Loo *Dvojčata*, H. Claus *Fámy*, T. Lieske *Moje výsostná láska*). Dále se z nizozemštiny přes němčinu dostala do češtiny díla spadající do náboženské literatury (např. W. Kelly, K. H. Miskotte) a náboženská literatura se nepřestala vydávat ani po roce 1989, teď se však většinou překládá přímo z nizozemštiny (H. L. Heijkoop, P. Bosmans, E. Schillebeeckx). Kromě výboru *Vlámská lyrika*[8], ukázek v dějinách literatury (Krijt, H. a Krijtová, O., *Průvodce dějinami nizozemské literatury*. Praha: Panorama 1990 či W. Engelbrecht a kol., *Dějiny nizozemské a vlámské literatury*[9]) a ve vysokoškolských skriptech se téměř nesetkáme s překlady nizozemské a vlámské poezie. V tomto ohledu přišla výraznější změna až po roce 1989. Významný počín představuje *Tanec gnómů* od Paula van Ostajena (výbor, Praha: Odeon 1990), výbor z poezie, který vznikl ze spolupráce Ivana Wernische a Olgy Krijtové. O 17 let později pak konečně vychází reprezentativní antologie nizozemské poezie *V Nizozemsku už nechci žít* (Praha: Mladá fronta 2007), v níž se o překlady básní podělily Olga Krijtová, Veronika ter Harmsel Havlíková a Jana Pellarová. Překládání moderní nizozemské a vlámské lyriky se soustavněji věnuje především Martina Loučková, která své překlady básní publikuje převážně v časopisech.

Dramatická tvorba je zastoupena opět především zásluhou Olgy Krijtové, nicméně i v současnosti se alespoň příležitostně tímto žánrem zabývají také např. Lenka Křestánová či Alexandra Andreasová. Mladá generace překladatelů svými překlady mapuje zvláště současnou nizozemsky psanou literaturu, takže čtenář má šanci získat poměrně ucelenou představu o tom, jaká nizozemsky psaná literatura je. Objevují se v ní stále častěji a silněji prvky multikulturalismu (např. H. Bouazza) či autobiografické prvky (Jona Oberski, K. Glastra van Loon, ConniePalmenová). Nesmíme zapomenout ani na výrazný ženský hlas v literatuře, který nám v překladech zprostředkovávají díla K. Hemmerrechtsové, Tessy de Loové, Margriet de Moorové, **Diane Broeckhovenové** či Anny Enquistové. Je rovněž nezbytné připomenout, že nizozemsky psaná literatura se ke čtenářům nedostává pouze v knižní podobě, ale i prostřednictvím internetu (e-books, profily spisovatelů na Facebooku), performancí, předčítáním, one-man-show (Tom Lanoya) či jako divadelní představení. Ter Harmsel Havlíková trefně charakterizuje aktuální literární dění v Nizozemsku „jako stále silnější osmózu mezi uměleckou literaturou a populární kulturou, v níž někdo vidí apokalyptický zánik esteticky hodnotného psaného slova jeho postupným rozmělněním a komercializací, která se však za několik desetiletí stane jen další kapitolou v dějinách literatury, možná pojmenovanou nějakým tím 'ismem'.“[10]

Po roce 1989 vyšlo více než 250 překladů z nizozemštiny, které vydala nakladatelství Mladá fronta, Aurora, Eroika, Argo, Český spisovatel, Labyrint, Paseka, Brána, Prostor, Euromedia Group Odeon aj. Z hlediska recenzního mapuje překladovou tvorbu zejména internetový portál *iliteratura*[11], kde jsou pod dohledem Magdy de Bruin-Hübllové v nizozemské sekci uveřejňovány recenze aktuálních překladů, portréty autorů, ukázky z přeložených děl, ale i aktuality ze světa nizozemské literatury v návaznosti na české prostředí. Příležitostně je nizozemsky psaná literatuře a tedy i jejím překladům do češtiny věnován prostor v literárních časopisech.[12] Až do Sametové revoluce hrála významnou roli *Světová literatura*, která českým čtenářům představila mnohé nizozemské i vlámské autory. Jejimi pokračovateli se po roce 1989 staly časopisy *Literární noviny*, *Host*, *Plav* a *Aluze*, které se však nizozemsky psané literatuře věnují spíše sporadicky. Významnou literární teoretičkou na poli nizozemsky psané literatury byla již zmíněná Olga Krijtová, která nejen svými překlady, ale i odbornými statěmi o literatuře ovlivnila několik generací českých a slovenských nederlandistů. Připomeňme rovněž její publikaci k problematice literárního překladu *Pozvání k překladatelské praxi: kapitoly o překládání beletrie*[13], kde velmi čtivým způsobem seznamuje s úskalími a nástrahami literárního překladu. Hodnocením literárních překladů z nizozemštiny do češtiny a literárním překladem obecně se v současnosti zabývá především Magda de Bruin-Hübllová.

Překlady nizozemské literatury si v Česku již několikrát vysloužily literární ocenění; cenu Magnesia Litera za překladovou knihu získala v roce 2006 Olga Krijtová za překlad [Fám](#) od Huga Clause, Cenu Josefa Jungmanna za nejlepší překladové dílo (mimořádné tvůrčí ocenění) obdržela v roce 2010 Veronika ter Harmsel Havlíková za překlad [Objevení nebe](#) Harryho Mulische a v roce 2001 Prémii Tomáše Hrachy za [Proceduru](#) téhož autora; Olze Krijtové[14] byla udělena tvůrčí odměna v roce 1999 za [Následující příběh](#) Ceese Nootebooma), naopak anticenu Skřípec za nejhorší umělecký překlad zatím nikdy nezískal žádný překlad z nizozemštiny. Za posledních dvacet let se již mnohokrát ukázalo, že bez náležité publicity a reklamy může i výtečné literární dílo zapadnout. Proto jsou pořádány na území České republiky různé kulturní akce, během nichž se nizozemsky psaná literatura dostává ke slovu, např. Café Amsterdam. Podporou a propagací nizozemské literatury se zabývají taktéž katedry nederlandistiky v Olomouci, Brně a Praze a Společnost pro nizozemskou a vlámskou kulturu NE-BE[15].

Nizozemsky psaná literatura pro děti a mládež v českém

překladu

Jestliže u uměleckého překladu obecně platí, že „překladatel musí ctít záměry autora a dát své síly a umění do služeb dílu, aby v překladu nabylo tvaru, který v maximální možné míře bude odpovídat původnímu textu“[16] a „musí brát v úvahu podmínky, v nichž dílo vznikalo a je v nich ukotvené“[17], pak konkrétně u překladů literatury pro děti a mládež to platí o to víc, že cílový čtenář má určité, zejména věkem dané limity, což od překladatele vyžaduje úpravy a jistou dávku vynalézavosti i tam, kde by to u překladů pro dospělé čtenáře nebylo vůbec potřeba. Máme na mysli např. problematiku překladu reálií, vlastních jmen, slovních hříček či veršovaného textu. Ne že by se snad výše zmíněné objevovalo jen a pouze v literatuře pro děti a mládež, ale při jejím překládání musí mít překladatel na paměti, že dává vzniknout převodu, který bude číst dítě, tj. vnímatel bez zkušeností a znalostí dospělého. Přitom však – stejně jako u všech uměleckých překladů – by i ty pro děti měly být věrné, tvořivé a zároveň věcně správné. Výše uvedené, stejně jako skutečnost, že dětská literatura bývá někdy považována spíše za okrajovou záležitost, vede pravděpodobně k tomu, že se dlouhodobě tolik nepřekládá. Minimálně to platí pro překlady dětské literatury z nizozemštiny, které zastávaly zejména do roku 1989 v celkové překladové tvorbě spíše marginální pozici. Tento stav se částečně zlepšil změnou politického režimu po pádu železné opony, nicméně dětská literatura zůstává v překladech z nizozemštiny do češtiny stále spíše okrajovým žánrem.

Do roku 1989 registrujeme v této oblasti zejména tituly, jejichž autory jsou ženy-spisovatelky. „Nizozemská literatura byla v překladech poválečných let reprezentována převážně, ba skoro výlučně muži (ženy-autorky se u nás uplatnily v překladech knih pro děti a mládež asi do 15 let).“[18] V Čechách nejprekládanější autorkou tehdejší doby se stala [Miep Diekmannová](#), jejíž díla českým čtenářům zprostředkovala Olga Krijtová. Diekmannová patří k výrazným postavám nizozemsky psané literatury pro děti a mládež poválečného období. Píše pro různé věkové kategorie a kromě prózy se zejména malým čtenářům přibližuje básněmi a říkadly. Do češtiny byla přeložena série knih o dívce Annejet, která představuje prózu s dívčí hrdinkou. O její velké oblibě svědčí několik vydání, naposledy na začátku tohoto století. Dobrodružná próza pro chlapce je v českém překladu zastoupena románem *Marijn u pirátů* (1971; *Marijn mezi piráty*, 1977). Z její tvorby pro nejmenší čtenáře můžeme uvést např. publikaci *Kuli kuli ťap* (1983). To, že tvorba Miep Diekmannové byla tak často překládána, je dáno i tím, že autorka má k České republice zvláštní vztah; spolupracovala např. s Dagmar Hilarovou a před rokem 1989 pomáhala českému disentu a propagovala české autory v Nizozemsku.

Jednou z nejvýraznějších postav nizozemské literatury pro děti a mládež, jejichž dílo se dočkalo českého překladu, je [Annie M. G. Schmidtová](#). Ačkoli se jedná o plodnou autorku, byly zatím přeloženy pouze dva tituly (*Slečna Mici*, 1999) a (*Viplala*, 1999) a čtenáři tak mohou získat poněkud zkrácený dojem o tvorbě této autorky[19]. Z ostatních autorek jistě stojí za zmínku [Tonke Dragtová](#) coby zástupkyně žánru sci-fi (*Planoucí lesy Venuše*, 1979, 2006) a fantasy (*Dopis pro krále*, 2000), [Sonia Garmersová](#), která čtenáře konfrontuje s antilskou realitou v próze s dívčí hrdinkou (*Žít v úsměvu*, 1988) či [Nienke van Hichtumová](#), jejíž dva přeložené tituly *Eskymáček hrdina* (1941) a *Uhuhu* (1939) zastupují nizozemsky psanou literární tvorbu z přelomu 19. a 20. století, výrazně ovlivněnou změnami v oblasti politicko-sociální. Dobrodružná a historická próza je charakteristická pro [Johana Fabricia](#), jehož dílo patří rovněž k nejprekládanějším, byť nepatří k vrcholům nizozemské literatury. V Čechách zaujaly romány *Plavčíci kapitána Bontekoea* (překlad Lídy Faltové se dočkal v roce 2010 dokonce 7. vydání[20]) či *Tonek z Napoleonovy armády* (1981). Do roku 1989 se překlady omezovaly na tituly pro tehdejší vládnoucí stranu přijatelné (např. Frank, Anne *Deník Anne Frankové* (1956, 1957, 1966) a politicky nezávadné (např. Rutgers van der Loeff-Basenauová, *An Laviny nad vsí*, 1961). Po změně režimu se postupně začal měnit také výběr autorů – od komerčněji laděných překladů (Fröhlich, Francesca, *365 slůňátek: příběhy před spaním*, 1996; Jansen, Maan,

365 dobrodružství medvídku *Bruma: příběhy před spaním*, 1995 a *Každý den usínáme s medvídkem*, 1994), přes bestsellery – příběhy s dívčí hrdinkou Francine Oomenové (*Jak přežít svou maličkost?*, 2005; *Jak přežít tuhle třídu?*, 2006; *Jak přežít první pusy*, 2007), filozofické úvahy (Menno Lievers, *Je to skutečně pravda? Čítanka pro toho, kdo si myslí, že neumí myslet*, 2004), prózy se zvířecími hrdiny (Toon Tellegen, *Veverčák a mravenec*, 1998) až po autorské obrázkové knihy (Max Velthuijs, *Žabák a cizinec*, 2005; Guido van Genechten, *Víš, co má v plínce myš? Víš? Nevíš?*, 2009). Některé obrázkové knihy se do češtiny dostaly přes další cizí jazyk. V případě Dicka Bruny šlo o převod z angličtiny (např. *Kuku Miffy! Kdo je tam?*, 2011; *Kuku Miffy, kdo je to?*, 2011; *Počítej s Miffy. Kolik je to?*, 2011). Příběhy Hanse de Beera byly naopak přeloženy z němčiny (*Lední medvídku, kam pluješ?*, 1991; *Lední medvídku, vrať se brzy*, 1991 a *Lední medvídku, vezmi mě s sebou!*, 1991).

Závěr

Nizozemsky psaná literatura pro děti a mládež byla příležitostným předmětem zájmu také v časopise *Ladění* a bývá rovněž zastoupena v rámci pravidelné konference *Současnost literatury pro děti a mládež* v Liberci. Je rovněž prezentována v samostatné kapitole[21] v *Průvodci dějinami nizozemské literatury*, v *Dějinách nizozemské a vlámské literatury*[22] a ve studii[23] ve *Slovníku autorů literatury pro děti a mládež 1, zahraniční spisovatelé*, vždy s přihlédnutím k existujícím českým překladům. I když po roce 1989 počet překladů stoupl a s ním i počet těch, kteří dětskou literaturu překládají, je třeba konstatovat, že na tomto poli **zatím nikdo nepřekonal všestrannost a erudici Olgý Krijtové**.

Zdroje

[1] Originál citace: „*De vertalingdraagt bij tothetbeeld dat in eenbepaaldecultuurontstaatover de literairewerkenvanuittenanderland. Eénekelevertalingvertegenwoordigtvaakhet hele oeuvre van de auteur, soms zelfs de hele literatuur van dietijd.*“ Krijtová, Olga. Eenwoordvooraf – achterafgezien. Eenbeschouwingover de inleidendeteksten bij vertalingenuithet Nederlands. In: *ActaUniversitatis Carolinae – Philologica 2, GermanisticaPragensia*, XII, 1994, s. 90.

[2] Na rozdíl od velkých jazyků (např. angličtina, němčina apod.) se zdá, že se v překladech literárních děl malých jazyků objevuje méně děl triviálních, protože každý překlad z malého jazyka bývá chápán jako vyslanec či symbol dané jazykové oblasti, která skrze něj propaguje svou kulturu a případného čtenáře s ní seznamuje. Ale i u malých jazyků registrujeme, že výběr děl pro překlad podléhá módním trendům, reklamě, médiím, což ale nemusí být vždy nutně jen na závalu.

[3] Viz Krijtová, Olga & Pellar, Ruben & Schürová, Petra. *Bibliografie překladů z nizozemštiny do češtiny a slovenštiny od roku 1890 do roku 1993*. 1. vyd. Praha: JTP, 1994.

[4] Výjimka potvrzující pravidlo – např. překlady děl Arnona Grunberga nebo Harryho Mulische.

[5] Originál citace: “*In de gevallendat een levende auteur al zo vroeg en dikwijls veelvoudig vertaald wordt, speelt niet zelden de vriendschap tussen de auteur en de vertaler een belangrijke rol. [...] Zo ’n vriendschap, of ten minste levendig contact tussen de schrijver en zijn vertaler werkt zeer inspirerend en is – vanaf de 20-er jaren van deze eeuw – haast een regel [...]*“ Krijtová, Olga. Eenwoordvooraf – achterafgezien. Eenbeschouwingover de inleidendeteksten bij vertalingenuithet Nederlands. In: *Acta Universitatis Carolinae – Philologica 2, Germanistica Pragensia*, XII, 1994, s. 94.

[6] Engelbrecht, Wilken a kol. *Dějiny nizozemské a vlámské literatury*. 1. vyd. Praha: Academia, 2015, s. 508.

[7] Originál citace: „*[...] van hunpolitiekeverleden, de eeuwenlangetaalstrijd en de strijdvoornationalezelfbeschikking [...]*“ In: Krijtová, Olga. *Literatuurof Lectuur?* In: *Acta*

- Universitatis Carolinae - Philologica 3, Germanistica Pragensia*, X, 1991, s. 59. Výše uvedené je jakýsi oficiální postoj české nederlandistiky k dané problematice. Wilken Engelbrecht však ve svém článku přichází s novátorskou myšlenkou, že v případě překladů děl H. Conscience šlo o sociálně-katolické důvody. Srov. Engelbrecht, Wilken. Hendrik Conscience, de man die de Tsjechen Nederlandse literatuur leerde lezen. In: HRNČÍŘOVÁ, Zdenka. *Praagse Perspectieven 7. Handelingen van het colloquium van de sectie Nederlands van de Kareluniversiteit Praag op donderdag 24 en vrijdag 25 maart 2011*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2011, s. 83-107.
- [8] *Vlámská lyrika*. Výbor. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1963.
- [9] Engelbrecht, Wilken a kol. *Dějiny nizozemské a vlámské literatury*. 1. vyd. Praha: Academia, 2015.
- [10] Ter Harmsel Havlíková, Veronika. (ed.). *Gutenbergova čítanka současné prózy z Nizozemska. Holandská čítanka. Nizozemsko-české vydání*. 1. vyd. Praha: Gutenberg, 2011, s. 226.
- [11] Srov. <<http://www.iliteratura.cz/Sekce/189/boeken-nizozemsko-belgie>>.
- [12] Např. *Plav. Měsíčník pro světovou literaturu* (2007), no. 7 - 8 představil nizozemsky psanou literaturu pod názvem *Obrázky z Nizozemska a Flander*. *Plav. Měsíčník pro světovou literaturu* (2009), no. 3 Belgie: literatura pomezí. Vlámské literatuře se věnoval také *Host* (2011), no. 3 Literární Flandry. O nizozemsky psané literatuře a tedy i o překladech z nizozemštiny do češtiny v kostce informuje rovněž Magda de Bruin-Hübllová ve stati *Nizozemsky psaná literatura*. In: Kitzler, Petr (ed.). *Literatura ve světě. Svět v literatuře 2006-2007*. 1. vyd. Praha: Gutenberg, 2007, s. 261-270.
- [13] KRIJTOVÁ, Olga. *Pozvání k překladatelské praxi. Kapitoly o překládání beletrie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. Tato publikace vyšla v aktualizovaném a rozšířeném vydání zásluhou Veroniky Ter Harmsel Havlíkové. Srov. KRIJTOVÁ, Olga & TER HARMSEL HAVLÍKOVÁ, Veronika. *Pozvání k překladatelské praxi. Kapitoly o překládání beletrie*. 2. vyd. Praha: Apostrof, 2013.
- [14] Práce Olgy Krijtové si cenila i nizozemská strana, což dokládá např. Cena M. Nijhoffa (tj. Martinus Nijhoff Vertaalprijs), kterou Krijtová získala za své překlady již v roce 1969. Za zásluhy o propagaci nizozemské literatury v České republice jí byla v roce 2007 udělena Překladatelská cena Nizozemského literárního fondu NLPVF. Během svého života se stala rovněž členkou Královské akademie nizozemského jazyka a literatury v Gentu (Belgie) a byla nositelkou Oranžsko-Nasavského řádu v hodnosti důstojníka (Officier van de Orde van Oranje-Nassau), čímž nizozemská strana naprosto jednoznačně potvrdila přínos docentky Krijtové v oblasti šíření nizozemské literatury a jazyka. Srov. např. <<http://www.iliteratura.cz/Clanek/32321/krijtova-olga>> (30. 12. 2015).
- [15] Srov. <http://www.ne-be.cz/o_nascz.html>.
- [16] Novotný, Robert. *Když Klepiš potkal Klepiš. Sloupky o překládání z let 2008-2011*. 1. vyd. Praha: Galen 2011, s. 14.
- [17] Tamtéž, s. 14.
- [18] Krijtová, Olga. Hella S. Haasse. In: *iliteratura*, 5. 11. 2003. Dostupné z: <<http://www.iliteratura.cz/Clanek/14635/haasse-hella-s>> (2. 12. 2011).
- [19] V případě Schmidtové, která je nejznámější nizozemskou autorkou pro děti a mládež a jejíž tvorba ovlivnila celé generace nizozemských čtenářů i autorů, jistě nebyl problém v jejích politických postojích, které směřovaly vždy spíše 'doleva', ale právě ona všestrannost a laskavý humor, který zejména v básnické tvorbě vyžaduje pro případný překlad nadaného překladatele-básníka, a ochotné nakladatelství, které by se uvolilo případný další překlad vydat a propagovat.
- [20] O osmé vydání (1996) se postaral překladatel G. Kadlec. Tento román vyšel celkem v počtu 750000 kusů a je tak nejrozšířenějším a nejčastěji překládaným titulem z nizozemštiny.
- [21] Krijtová, Olga. Nizozemské knížky pro děti a mládež. In: Krijt, Hans & Krijtová, Olga. *Průvodce dějinami nizozemské literatury*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1990, s. 250-255.
- [22] Brázdová Toufarová, Eva. Nizozemsky psaná literatura pro děti a mládež. In: Engelbrecht, Wilken a kol. *Dějiny nizozemské a vlámské literatury*. 1. vyd. Praha: Academia, 2015, s. 468-502.
- [23] Toufarová, Eva. Nizozemská literatura pro děti a mládež. In: Dorovský, Ivan a kol. *Slovník*

autorů literatury pro děti a mládež I. Zahraniční spisovatelé. 1. vyd. Praha: Libri, 2007, s. 91–97.

Citace

TOUFAROVÁ BRÁZDOVÁ, Eva. Nizozemská literatura nejen pro děti a mládež v českém překladu. *Impulsy: Inspirace, náměty a trendy dětského čtenářství* [online]. roč. 3, č. 3/2017 [cit. 2017-010-13].

Dostupný z WWW: impulsy.kjm.cz/impulsy-clanek/nizozemska-literatura.

ISSN 1804-4255.